

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Якість продукції є найважливішим показником діяльності підприємства, так як в значній мірі визначає його виживання в умовах ринку. Актуальність даної теми полягає в тому, що випуск якісної продукції - це один з найбільш надійних способів для підприємства забезпечити собі шлях до досягнення високого прибутку, а тому важливо знати які фактори на неї впливають.

На якість продукції впливає велика кількість чинників. Значна міра їх впливу на забезпечення високої якості продукції припадає на етап проектування продукції – 80%, потім на процес контролю і регулювання технологічних процесів – 15% і на процес контролю якості готової продукції – 5% [1, с. 127].

Фактори, що впливають на якість продукції поділяються на: Зовнішні: економічні; політичні; ринкові; технологічні; конкурентні; соціальні; міжнародні. Внутрішні: технічні; експлуатаційні; виробничі; організаційні; інформаційні; соціальні/

Фактори зовнішнього середовища є основою для формування якості в умовах ринкових відносин. Особливе значення серед даних факторів займають конкурентні, яким на підприємствах повинна приділятися пильна увага. Підприємство не може вплинути на фактори зовнішнього середовища, однак, своєчасне врахування їх дії з метою прогнозування можливих коливань здатне забезпечити більш швидко адаптацію організації в конкурентному середовищі [5, с. 140].

Наведемо більш детальну характеристику внутрішніх факторів:

- технічний фактор - це фундамент якості продукції. Він передбачає впровадження нової техніки і технології, використання новітніх матеріалів, які і є базою для випуску конкурентоспроможної продукції;
- організаційний фактор - фактор, пов'язаний з вирішенням питань на виробництві, до яких можна віднести організацію праці та управління, підвищення відповідальності за якість виробленої продукції, оперативно-виробниче планування, забезпечення культури виробництва, підвищення кваліфікації персоналу тощо;
- економічні фактори обумовлені витратами на випуск і реалізацію продукції, на забезпечення необхідного рівня якості продукції, політикою ціноутворення і системою економічного стимулювання персоналу за виробництво високоякісної продукції, матеріальна відповідальність працівників за виготовлення недоброякісної продукції;
- соціальні фактори характеризують кваліфікацію працівників, рівень їх освіти, соціально-психологічний клімат в колективі, професійну структуру кадрів, підвищення кваліфікації, мотивацію персоналу та ін.;
- експлуатаційні фактори - фактори, що впливають на якість виробу в процесі його експлуатації. Це фактори поточного, планового і капітальних ремонтів, проведення регламентних робіт, дотримання технічної документації;
- виробничі фактори - фактори, які виникають в процесі виробництва продукції і аспекти оперативного їх усунення;
- фактор інформаційної оперативності - це фактор, покликаний забезпечувати своєчасне надходження всієї необхідної інформації особам, покликаним запобігати появі браку [5, с. 141].

Розподіл факторів на зовнішні і внутрішні дозволяє більш комплексно підійти до питання вивчення та мінімізації їх можливого негативного впливу на якість продукції. Також в деяких джерелах особлива увага приділяється людському фактору і висувається пропозиція розглядати його як окрему групу.

Зовнішні та внутрішні фактори при даній класифікації зберігають свої характеристики і розподіл на складові елементи. Більший акцент робиться на те, що при наявності у підприємств однакової техніки і технології, постачання їх однаковими матеріалами та комплектуючими, саме людський фактор буде визначальним. До цього моменту можна віднести: кваліфікацію, досвід, професіоналізм, зацікавленість персоналу, активність та ініціативу, обмін передовим досвідом, наставництво та ін [4, с. 326].

Сукупність факторів, що впливають на якість продукції, може бути представлена у вигляді діаграми Ісікава («риб'ячого скелета»). З діаграми випливає, що основний акцент робить на фактори внутрішнього середовища організації. В даному підході фактори розміщуються послідовно, в порядку проходження продукції етапів її життєвого циклу всередині підприємства: проектування (проект продукції, вихідні матеріали), виробництво (обладнання, людина), контроль продукції (методи контролю, вимірювання рівня якості). Кожен із представлених елементів впливає на рівень якості продукції, що випускається, однак при інших рівних умовах увагу слід приділити людському фактору як основі конкурентоспроможності товару і продукції в сучасних економічних умовах.

В представленому підході підході також розглядаються фактори, що впливають на якість з позиції організації внутрішнього середовища підприємства. Однак в цьому випадку вони представлені у вигляді укрупнених груп факторів. Особливе значення при формуванні внутрішньої інфраструктури забезпечення якості набувають стан обладнання, тип продукції, що виробляється, забезпеченість матеріалами, якість трудових ресурсів і матеріальне стимулювання / покарання персоналу [3, с. 351].

На підставі вищевказаних підходів до класифікації факторів, що впливають на рівень якості продукції, що випускається підприємством продукції, пропонуємо узагальнений варіант поділу всіх факторів, з виділенням основних великих блоків і деталізацією складових їх елементів.

За іншим підходом пропонується поділ всієї сукупності факторів на 4 групи:

1) технічні: вид продукції, що виготовляється і серійність її виробництва; стан технічної документації; якість технологічного обладнання, оснащення, інструменту; стан випробувального устаткування; якість засобів вимірювання і контролю; якість вихідних матеріалів, сировини, комплектуючих виробів.

2) організаційні: забезпеченість матеріалами, сировиною і т.д.; технічне обслуговування обладнання, оснащення; планомірність і ритмічність роботи; організація робіт з постачальниками; організація інформаційного забезпечення; наукова організація праці, культура виробництва; організація харчування та відпочинку.

3) економічні: форми оплати праці і величина заробітної плати; преміювання за високоякісну роботу; утримання за брак; співвідношення між якістю продукції, собівартістю і ціною.

4) соціальні: стан виховної роботи; підбір, розстановка і переміщення кадрів; організація навчання; підвищення кваліфікації; організація відпочинку; взаємини в колективі [2, с. 6-8].

На підставі вищерозглянутих підходів до класифікації факторів, що впливають на рівень якості продукції, що випускається підприємством, пропонуємо узагальнений варіант поділу всіх факторів, з виділенням основних великих блоків і деталізацією складових їх елементів.

Класифікація факторів, що впливають на якість продукції: Зовнішні фактори: технічні (рівень розвитку техніки і технології, здійснення НДДКР, частота впровадження нововведень); соціально-культурні (тип споживчої культури, рівень життя населення, демографічна ситуація); економічні (рівень доходів населення, фінансування наукових досліджень, програми підтримки). Людський фактор (кваліфікація, освіта, загальна ерудиція, досвід, ставлення до роботи, стать, вік). Внутрішні фактори: технічні (вид продукції, що виготовляється; стан обладнання; якість матеріалів); організаційні (планомірність, ритмічність роботи, організація праці і відпочинку, забезпеченість матеріалами); економічні (величина заробітної плати; утримання браку, собівартість продукції); соціальні (підбір кадрів, підвищення кваліфікації співробітників).

У запропонованій класифікації зберігається поділ усіх факторів на внутрішні і зовнішні, з виділенням людського фактора в окремий блок. Даний підхід в загальному вигляді являє всю сукупність факторів, здатних вплинути на рівень якості продукції, що виробляється і дозволяє візуально представити деякі з них.

Таким чином, якість продукції - це багаторівнева, системна категорія, яка відображає здатність організації задовольняти потреби всіх сторін, зацікавлених в її діяльності, досягаючи при цьому стійкого розвитку в постійно мінливих конкурентних умовах. Зростаючі вимоги до якості продукції, що випускається – одна з характерних рис світового ринку. Тому в умовах конкурентної боротьби успішно розвиватися зможуть тільки ті підприємства, які здійснюють грамотне управління якістю продукції, так як воно є одним з ключових елементів конкурентоспроможності товарів і послуг.

Список використаної лутератури

1. Аширов Д.А. Управління якістю: [навчальний посібник] / Д.А. Аширов. - Ростов н / Д.: МФПА, 2003. – 135 с.
2. Ермолаева Е.О. Контроль качества продукции и услуг: [учебное пособие] / Е.О. Ермолаева. – К., 2009. – 160 с.
3. Зельдович Б.З. Управление качеством: [учебное пособие] / Б.З. Зельдович. – М.: Инфра-м, 2007. – 456 с.
4. Шаповал М.І. Менеджмент якості: [підручник] / М.І. Шаповал. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Т-во «Знання», 2007. – 471 с.
5. Шацких Е.А. Факторы, влияющие на качество продукции в промышленном производстве // Альманах современной науки и образования. Т.: Грамота, 2014. № 12. С. 140-142. [электронный ресурс]. – режим доступа: <http://www.gramota.net/materials/1/2014/12/41.html>.